

U s n e s e n í

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Gottwalda a soudců JUDr. Jany Záviské a JUDr. Petra Indráčka v právní věci žalobců **a) A. Ž., b) B. Ž., c) M. N., d) J. Ž., e) K. P., f) M. L.**, všichni zastoupeni Pavlem Uhlem, advokátem se sídlem v Praze 5, Kořenského 15, procesními nástupci po zemřelém **L. Ž.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze 5, Křížová 25, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 12.11.2009, **ve věci poskytnutí jednorázové peněžní částky,**

t a k t o :

- I. Žaloba **s e o d m í t á .**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] L. Ž., nar. X (zemřelému X) byla rozhodnutím ze dne 12.11.2009 č.j. X zamítnuta žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky dle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945.

[2] Žalovaná citovaným rozhodnutím žádost zamítla z důvodu absentujících důkazů na podporu uplatněného nároku, neboť účastník řízení nepřipojil a ani nijak blíže nepopsal okolnosti či charakter jím tvrzeného ukrývání či soustředění do vojenského pracovního tábora z rasových důvodů. Dále v odůvodnění uvedla, že dne 7.11.2008 účastník řízení uplatnil žádost na přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., jakožto osoba z rasových nebo náboženských důvodů soustředěná do vojenských pracovních táborů na území Československa v jeho hranicích z 29.9.1938 nebo se z týchž důvodů na tomto území ukrývající, ve které uvedl, že byl z rasových nebo náboženských důvodů ukrýván v letech 1941 až 1942

a posléze byl nasazen do tábora na práce v Bystrovanech a v Německu. V čestném prohlášení účastník řízení uvedl, že byl v období od 1941 do května 1942 ukrýván v okolí Bystrovan, poté chycen a dán do tábora a poté nasazen do Německa s tím, že mu byla tato doba zhodnocena v žádosti o starobní důchod. V uplatněné žádosti uvedl, že požádal MO ČR o vydání osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb.; z tohoto důvodu ČSSZ řízení přerušila do pravomocného skončení řízení o vydání tohoto osvědčení. Z dávkového spisu účastníka řízení je zřejmé, že mu byla pro účely důchodového zabezpečení zhodnocena doba od 13.5.1942 do 28.4.1945, kdy byl dle doložených čestných prohlášení pana O. Ž. a pana J. K. nuceně nasazen v Německu – v Hamburku. Dne 1.8.2003 účastník řízení ČSSZ zaslal originál potvrzení Svazu nuceně nasazených ze dne 10.8.1944 a originál poštovní poukázky, kterým mu bylo vyplaceno odškodnění Česko-německým fondem budoucnosti. Napadené rozhodnutí obsahuje poučení, že ve správním řízení se řádné opravné prostředky nepřipouštějí, ale současně obsahuje poučení o možnosti soudního přezkumu, a to konkrétně: Proti tomuto rozhodnutí lze do třiceti dnů od jeho doručení podat žalobu k příslušnému soudu. Lhůta je zachována, je-li žaloba v této lhůtě podána u České správy sociálního zabezpečení.

[3] Žalobce v žalobě tvrdil, že byl v období od 12. 4. 1943 nejméně do 22. 12. 1943 zařazen do pracovních útvarů a jeho zařazení trvalo od 13. 5. 1942 do 28. 4. 1945. Dále uvedl, že pracovní útvary, do kterých byl zařazen, je třeba posoudit jako pracovní tábory ve smyslu § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb.

[4] Krajský soud o žalobě rozhodl dne 24. 9. 2012 pod č. 38Ad 1/2010-82 tak, že žalobu zamítl a žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů řízení. Nejvyšší správní soud k podané kasační stížnosti nejdříve rozsudkem ze dne 6. 11. 2013 čj. 3Ads 115/2012-29 rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 24. 9. 2012 zrušil a žalobu odmítl z důvodu, že žadatel o odškodnění v průběhu soudního řízení zemřel a tím ztratil způsobilost být nadále účastníkem tohoto řízení a do jeho práv nevstoupili žádní nástupci. Tento právní názor byl opřen o judikaturu Ústavního soudu (nález ze dne 10. 5. 2012, sp. zn. III. ÚS 3069/10). Ústavní soud následně svým nálezem ze dne 13. 12. 2016 sp. zn. III. ÚS 84/14 však v předmětné věci vyslovil, že ust. § 7 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. bude napříště vykládáno tak, že umožňuje dědicům nároku oprávněné osoby přístup k soudu i za situace, kdy došlo k jejímu úmrtí po právní moci rozhodnutí správního orgánu o nároku na výplatu jednorázové peněžní částky. Ústavní soud tímto nálezem zrušil rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 6. listopadu 2013 čj. 3Ads 115/2012-29. Poté Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 11. ledna 2017 čj. 3Ads 115/2012-83 opětovně zrušil rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 24. 9. 2012, čj. 38Ad 1/2010-84 a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Ve svém závěru závázal krajský soud se zabývat posouzením podmínek řízení podle § 46 odst. 1 písm. a) s.ř.s. ve vztahu k ust. § 7 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb. a § 129 odst. 1 s.ř.s.

[5] Krajský soud setrval na stanovisku, že je věcně i místně příslušný v dané věci, a to i přes skutečnost, že ust. § 7 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb. nedoznalo po 31. 12. 2002 (od účinnosti soudního řádu správního) žádné změny. Podle citovaného ustanovení „proti rozhodnutí orgánu uvedeného v § 6 lze podat opravný prostředek k vrchnímu soudu, v jehož obvodu je obecný soud oprávněné osoby“. Orgán uvedený v § 6 je Česká správa sociálního zabezpečení. Soud si je plně vědom, že účinností soudního řádu správního došlo ke změně v institutu návrhů u soudů ve

správním soudnictvím, kdy zanikl opravný prostředek, jež směřoval proti nepravomocným správním rozhodnutím a jediným návrhem proti správnímu rozhodnutí, jež musí být pravomocné, se stala žaloba. Nicméně soud má za to, že ve správním řízení v předmětné věci není místo pro odvolací řízení, a to ani s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 3Ads 44/2010, na který poukázal Nejvyšší správní soud. K této úvaze soud je veden shodnou úpravou v „rehabilitačních zákonech“, konkrétně zák. č. 239/2000 Sb., zák. č. 261/2001 Sb., zák. č. 357/2005 Sb., kdy zákonodárce nerozlišuje, zda se jedná o příplatky k důchodu či jednorázové peněžní částky. Vždy byla sjednocena úprava řízení tak, že rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení a proti tomuto rozhodnutí lze podat opravný prostředek. Soudní úvahou, že je nutno proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení podat odvolání k Ministerstvu práce a sociálních věcí, by došlo k překročení rámce zákonné úpravy. Vždyť i v zákoně č. 357/2005 Sb., který byl přijat již za účinnosti soudního řádu správního, zákonodárce rozhodování jak o zvláštním příspěvku k důchodu tak i jednorázové peněžní částce postavil na jednostupňovém správním řízení. Ve věci není přiléhavé srovnání s věcí vedenou pod sp. zn. 3Ads 44/2010, neboť v této věci se přezkoumávalo rozhodnutí o návrhu na obnovu řízení, nikoliv rozhodnutí o meritu věci. Řízení o obnovu řízení má své specifikum spočívající nejdříve ve fázi řízení o povolení obnovy řízení a proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o obnovu řízení se podává odvolání dle § 100 odst. 6 správního řádu. Pokud se týká věcné příslušnosti, pak toliko krajský soud je věcně příslušný k rozhodování o uvedeném nároku dle ust. § 7 odst. 1 s.ř.s.; Nejvyšší správní soud byl příslušný k rozhodnutí jen neskončených věcí u vrchního soudu (§ 132 s.ř.s.). Kromě toho soud svou úvahu opřel podpůrně i za analogického použití ust. 14 odst. 4 zákona č. 357/2005 Sb.

[6] Nejvyšší správní soud dále zavázal zdejší soud posoudit žalobu z pohledu včasnosti. Z obsahu správního spisu zjištěno, že napadené rozhodnutí bylo právnímu zástupci doručeno dne 30. 11. 2009. Pro posouzení včasnosti podání žaloby s ohledem na skutečnost, že v dané věci bylo rozhodováno podle zákona platného a účinného přede dnem účinnosti soudního řádu správního a opravným prostředkem proti rozhodnutí žalované byl opravný prostředek k soudu, nutno vyložit ust. § 129 odst. 1 s.ř.s. ve spojení s ust. § 7 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb.

[7] Podle § 129 odst. 1 s. ř. s. *ve věcech správního soudnictví, v nichž zvláštní zákon svěřuje soudu rozhodování o opravných prostředcích proti rozhodnutím správních orgánů podle části páté hlavy třetí občanského soudního řádu, ve znění účinném k 31. prosinci 2002, lze ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona podat ve lhůtě třiceti dnů od doručení rozhodnutí, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinak, žalobu podle části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona, jsou-li splněny podmínky tam stanovené. Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, má podání žaloby odkladný účinek.*

[8] Výkladem ust. § 129 odst. s.ř.s. ve vztahu k posouzení včasnosti žaloby, která byla podána proti rozhodnutí, vydaném na základě zákona, který svěřuje soudu rozhodování o opravných prostředcích proti rozhodnutím správních orgánů podle části páté hlavy třetí o.s.ř. ve znění účinném k 31. 12. 2002, ač jsou vydána několik let po účinnosti soudního řádu správního, se zabýval již rozšířený senát Nejvyššího správního soudu a své stanovisko vyslovil v rozsudku ze dne 27. 10. 2009 čj. 4Ads

39/2008-83. Nejvyšší správní soud vyslovil, že *smysl a účel úpravy v § 129 odst. 1 s. ř. s. je zachovat za nové úpravy, obecně podřízené režimu žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, u žalob podávaných proti určitým druhům rozhodnutí některé specifické účinky dřívějších tzv. opravných prostředků proti nepravomocným rozhodnutím správních orgánů. Smyslem a účelem je tedy zachování podstatných prvků procesního standardu, kterými se opravné prostředky k soudu proti nepravomocným správním rozhodnutím odlišovaly od žalob proti rozhodnutí správního orgánu. Odlišnosti žalob podle § 129 odst. 1 s. ř. s. oproti obecné úpravě žalob podle § 65 a násl. s. ř. s. jsou dvě: Za prvé zvláštní zkrácená lhůta k podání žaloby (namísto dvouměsíční jde o lhůtu třicetidenní) a za druhé automatický odkladný účinek žaloby. Zvláštní žalobní lhůta odlišná od obecné dvouměsíční lhůty je již sama o sobě – i když je umístěna jen v určitém zvláštním zákoně a vztahuje se jen na žaloby podávané proti rozhodnutím vydávaným podle tohoto zákona – prvkem posilujícím nejistotu soukromé osoby v procesu podávání správní žaloby a zvyšujícím odborné právní nároky na ni kladené. V případě lhůty podle § 129 odst. 1 s. ř. s. k tomu navíc přistupuje „skrytost“ lhůty v ustanoveních označených samotným zákonodárcem za přechodná. Uvedené zvýšené nároky na žalobce musí být proto adekvátním způsobem kompenzovány odpovídající procesní činností příslušného správního orgánu, jinak nepříznivé účinky kratší žalobní lhůty vůči soukromé osobě nelze akceptovat, neboť vybočují z požadavků na přiměřenou míru přehlednosti a předvídatelnosti právní regulace. Kompenzace lze nejlépe dosáhnout poučením o procesních právech, kterého se soukromé osobě dostane v rozhodnutí, jež může být napadeno správní žalobou za podmínek modifikovaných ustanovením § 129 odst. 1 s. ř. s. K tomu, aby po soukromé osobě jako žalobci mohlo být spravedlivě požadováno podání žaloby v třicetidenní lhůtě podle tohoto zvláštního ustanovení, a nikoli v obecné lhůtě dvouměsíční, musí být tato osoba ve správním rozhodnutí poučena, že žalobu proti němu může podat jen v této zvláštní lhůtě. Účelem poučení je poskytnout soukromé osobě při aplikaci překvapivé a výkladově nejednoznačné úpravy včas informaci o tom, že proti vydanému správnímu rozhodnutí musí brojít v kratší lhůtě, než jaká obecně pro soudní ochranu tohoto typu platí, a že tedy z hlediska časového jsou na ni kladeny zvýšené procesní nároky.*

Nestane-li se tak, není možno žalobu, která bude podána v obecné dvouměsíční lhůtě, považovat za opožděnou; podá-li ji tedy žalobce v této obecné lhůtě za situace, kdy se mu nedostalo poučení o existenci lhůty zkrácené, nutno mít za to, že ji podal včas. Na druhé straně, dostane-li se soukromé osobě patřičného poučení, lze po ní spravedlivě požadovat, aby žalobu zvládla podat ve zkrácené lhůtě, a to i tehdy, platí-li pro ni i za těchto podmínek koncentrační zásada zakotvená zejména v § 71 odst. 1 písm. d), § 71 odst. 2 věť druhé a § 75 odst. 2 věť první a § 76 s. ř. s., neboť i zkrácená lhůta poskytuje dostatek času přinejmenším k tomu, aby žalobce aspoň v hrubých rysech formuloval žalobní body.

[9] Soud nemá důvod se v dané věci odchýlit od právního názoru Nejvyššího správního soudu uvedeného v odstavci 8 tohoto rozsudku, a proto byl-li žalobce v napadeném rozhodnutí poučen o třicetidenní lhůtě k podání opravného prostředku u soudu a rozhodnutí bylo právnímu zástupci doručeno dne 30. 11. 2009, pak poslední den lhůty připadl na 30. 12. 2009 (středa). Žaloba však byla na poštu podaná dne 7. 1. 2010, tedy po zákonné lhůtě. Vzhledem k uvedenému soud žalobu odmítl dle ust. § 46 odst. 1 písm. b) s.ř.s. pro opožděnost.

[10] Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 3 věta první s.ř.s., dle kterého žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí č. 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava dne 20. března 2017

Mgr. Jiří Gottwald
předseda senátu